

O.B.S. Klinkenborg
Onderwijs op terphoogte

Pastorieweg 6
9995 PN Kantens
tel/fax: 0595-551788
e-mail: obsklinkenborg@lauwerseneems.nl

Sociale veiligheid, pedagogisch klimaat, burgerschap & integratie

Inhoud

Inleiding:

Missie	3
Visie	3
Levenbeschouwelijke identiteit	3
Kernwaarden van Stichting Lauwers en Eems	4

1. Vooraf	5
2. Pedagogisch klimaat en de sociale veiligheid, burgerschap en integratie:	
Pedagogisch klimaat en sociale veiligheid	6
Burgerschap en integratie	6
3. De huidige situatie:	
Inzicht in de huidige situatie?	9
Wat doen we op school?	12
4. Evaluatie en borging	16

Bijlagen	17
----------	----

- Registratie calamiteiten.
- Voorbeelden van gedrag bij onze kapstokregels.
- Reflectieformulier 4G's.
- Incidentenregistratie.

Inleiding

Uit de identiteit, de missie en de visie van de school blijkt dat het pedagogisch klimaat, alsmede burgerschapszin en integratie belangrijk speerpunten zijn en dat daar veel zorg en aandacht voor is en moet zijn.

Missie

Een open oog naar ieder kind: we willen kinderen kwalificeren, socialiseren en kinderen de mogelijkheid bieden hun eigen persoonlijkheid te ontwikkelen, zichzelf te zijn en te blijven.

Visie

7 ankerpunten: **open oog**

z o r g
d o r p s s c h o o l
k w a l i t e i t
z e l f s t a n d i g h e i d
s o l i d a r i t e i t
i n n o v a t i e
d i a l o o g

Levensbeschouwelijke identiteit

De Klinkenborg is een openbare basisschool. Dat betekent dat wij actief vorm geven aan de kenmerken van openbaar onderwijs, te weten:

✓ **Algemene toegankelijkheid**

Onze school is toegankelijk voor alle leerlingen, ongeacht godsdienst of levensbeschouwing. Op deze gronden weigeren wij principieel geen leerlingen. Sterker, we juichen het toe dat kinderen (en leerkrachten) met verschillende culturele en levensbeschouwelijke achtergronden op onze school zijn.

✓ **Actieve pluriformiteit**

In ons onderwijs schenken wij op respectvolle wijze aandacht aan de verscheidenheid van levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden in de Nederlandse samenleving.

✓ **Non-discriminatie**

Onze school eerbiedigt ieders godsdienst of levensbeschouwing. Iedere vorm van discriminatie op grond van godsdienst, levensbeschouwing maar ook op grond van cultuur, sekse, etniciteit, persoonskenmerken, sociale status, seksuele geaardheid en huidskleur wijzen wij af.

✓ **Dagelijkse praktijk.**

Bovenstaande onderwerpen zijn de basis voor ons dagelijks handelen en omgaan met kinderen en ouders. Naast een actief aanbod in o.a. de wereld oriënterende vakken en de methode voor sociaal- emotionele ontwikkeling, zit het besloten in het passief en actief handelen bij leerkrachten en schoolleiding. Het creëren van een schoolklimaat, waarin ieder zich veilig voelt en aanvaard weet, evenals het uitgaan van het feit dat ieder kind uniek is en gezien wordt, zijn voor ons als school leidraad van dit handelen. Met deze aanpak en grondhouding willen we de leerlingen begeleiden in en stimuleren tot een open en respectvolle houding naar andere kinderen en volwassenen. We willen een basis bieden om zich deze houding eigen te maken en leidraad te laten zijn in hun ontwikkeling naar volwassenheid.

Kernwaarden van Stichting Lauwers en Eems

Onze kernwaarden zijn waarden die we allemaal onderschrijven en die ten grondslag liggen aan onze werkwijze in de dagelijkse praktijk. Ze vormen samen met ons openbare karakter onze identiteit. Onze kernwaarden zijn:

Verbondenheid

Alleen in een omgeving waar aandacht is voor elkaar kunnen mensen tot bloei komen. Daarom werken we aan goede onderlinge relaties. Samen vormen wij effectieve leer- en leefgemeenschappen.

Authenticiteit

We leren leerlingen wie ze zijn en zorgen ervoor dat ze hun eigen kracht leren kennen. Want dan kunnen ze keuzes maken die daarbij passen. Deze eigen kracht of authenticiteit vormt de basis voor de inrichting van ons onderwijs.

Talent

Hoe mensen zich ontwikkelen is per persoon verschillend. Ieder mens is uniek. Dat moeten we erkennen, respecteren en stimuleren.

Vakmanschap

Onze leerkrachten ontwikkelen hun didactische en pedagogische vaardigheden continu. Zij zijn op de hoogte van de ontwikkelingen en passen zo nodig hun lesgeven hierop aan. Het is de verantwoordelijkheid van de professional om zichzelf te ontwikkelen. Dat behoort tot het natuurlijk handelen. Natuurlijk kan dit handelen ondersteund worden door (jaarlijkse) scholing.

Passie

Om ervoor te zorgen dat onze kernwaarden zichtbaar worden, verwachten we dat alle medewerkers hun werk met passie doen, motiverend zijn voor anderen en dat zij hoge eisen stellen aan hun eigen ontwikkeling en die van collega's.

1. Vooraf

In dit document beschrijven we het beleid van de school ten aanzien van de domeinen pedagogisch klimaat, sociale veiligheid, burgerschap en integratie. Om op een planmatige wijze gestalte te geven aan bovenstaande zal dit document tevens gebruikt worden als borging- en evaluatie-instrument.

OBS Klinkenborg wordt bezocht door kinderen met verschillende achtergronden. Er zijn kinderen uit verschillende sociaal economische milieus. Gemiddeld zijn onze ouders lager tot middelbaar opgeleid. Er zijn ook kinderen uit gezinnen met ouders met een middelbaar tot hoger niveau. De meeste gezinnen behoren niet tot een kerkgenootschap en/of zijn niet gelovig. De kinderen van ouders die wel gelovig zijn hebben een christelijke overtuiging. Het overgrote deel van de kinderen komt uit autochtone gezinnen. Er zijn vrijwel geen kinderen, die uit een ander land komen, ofwel uit een gezin waarvan de vader en/of moeder in een ander land zijn geboren, hoewel dit wel af en toe voorkomt. Er zijn kinderen uit gebroken gezinnen. Dit percentage groeit.

De school tracht de kinderen begrip en respect bij te brengen voor alle mensen uit zowel de eigen als andere culturen. Het is belangrijk dat elk kind, ongeacht zijn of haar achtergrond, zich op onze school thuis voelt.

Respect hebben voor elkaar is de basis van een goede samenwerking en dat het kind zich prettig en veilig voelt op school. Door het unieke en positieve van ieder kind te benadrukken, krijgen kinderen het gevoel te worden geaccepteerd zoals ze zijn. Kinderen moeten leren rekening te houden met elkaar en hun omgeving. Mede daardoor worden ze in staat gesteld zich tot een zelfstandige persoonlijkheid te ontwikkelen. We onderzoeken jaarlijks via ons leerlingvolgsysteem voor sociaal-emotionele ontwikkeling 'ZIEN', hoe onze leerlingen op dit gebied functioneren.

Vanuit deze visie op kinderen en onderwijs is de eerdergenoemde missie dan ook voortgekomen.

2 Pedagogisch klimaat en de sociale veiligheid, burgerschap en integratie

Pedagogisch klimaat en sociale veiligheid

Feiten, gebaseerd op diverse wetenschappelijke onderzoeken uit de jeugdzorg:

- ✓ Kinderen brengen een groot deel van de tijd door in een groep;
- ✓ Een open groepsklimaat heeft een positieve invloed op succes;
- ✓ Vier punten die van groot belang zijn voor een goed leefklimaat:
 - De responsiviteit van de leerkracht (groepsleider).
 - De mate van het gevoel hebben iets te leren.
 - Structuur.
 - Onderlinge relatie tussen jongeren.
- ✓ Jongeren in een negatief groepsklimaat vervelen zich vaak, missen perspectief en voelen zich niet "veilig";
- ✓ Extreem strenge of onduidelijke en onvoorspelbare regels, geen vertrouwen en aandacht krijgen, klachten die niet serieus genomen worden en leraren (groepsleiders) die zich niet aan de regels houden zijn van zeer grote invloed op het leefklimaat.

In de KERN gaat het om 3 pedagogische aspecten:

1. veiligheid en ondersteuning bieden;
2. ruimte scheppen voor leren en ontwikkeling;
3. regels en grenzen stellen.

Zes uitgangspunten voor een pedagogisch klimaat:

1. Emotionele steun en sensitieve responsiviteit;
2. Autonomie en ruimte;
3. Structureren en grenzen stellen;
4. Informatie geven en uitleggen;
5. Begeleiden en stimuleren van interacties tussen kinderen;
6. Stimuleren en ondersteunen van interacties tussen kind, ouders en school.

Burgerschap en integratie

Bevordering van burgerschap en integratie is belangrijk. Omdat vanuit de politiek is geconstateerd dat de betrokkenheid tussen burgers onderling en burgers en de overheid is afgenomen, is er de opdracht aan scholen om actief burgerschap en sociale integratie te bevorderen. Dit is in de wet vastgelegd:

"Het onderwijs:

- ✓ gaat er mede van uit dat de kinderen opgroeien in een pluriforme samenleving;
- ✓ is mede gericht op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie;
- ✓ is er mede op gericht dat leerlingen kennis hebben van en kennis maken met verschillende culturen en achtergronden van leeftijdgenoten."

De gewenste opbrengsten hiervan zijn terug te vinden in de kerndoelen. De inspectie beoordeelt de school op het aanbod en de manier waarop de school het resultaat evalueert. Om

KERNDOELEN ORIËNTATIE OP JEZELF EN DE WERELD > Mens en samenleving

34 De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.

35 De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.

36 De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.

37 De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

38 De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met verschillen in opvattingen van mensen.

39 De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.

Actief burgerschapsvorming en sociale integratie kunnen worden verdeeld in drie domeinen:

1. Democratie
2. Participatie
3. identiteit

Democratie omvat zowel de grondbeginselen en hoe die in het dagelijkse leven worden toegepast, als de staatsrechtelijke aspecten. Democratie is zowel een politiek systeem om tot een evenwichtige machtsverdeling te komen als een fundamentele houding en de daaruit voortvloeiende gedragingen van een persoon. Het functioneren van een democratie hangt in sterke mate samen met het democratische gedrag van de mensen die er deel van uitmaken.

In het onderwijs is het aanleren van een democratische houding een belangrijk aspect. Centraal hierin staat het omgaan met het vrije spel van verscheidenheid aan belangen en opvattingen vanuit de bereidheid om conflicten zo bevredigend mogelijk op te lossen zonder gebruik te maken van geweld. Daarbij nemen mensen de verantwoordelijkheid bij te dragen aan een klimaat van respect en gelijkwaardigheid waarin iedereen zich vrij kan uiten. Dit betekent onder andere een verinnerlijking van het beginsel dat in een democratische rechtsstaat de vrijheid en gelijkheid van ieder mens centraal staat.

Participatie is een kenmerk van de democratische grondhouding en betreft het actief deelnemen aan het verbeteren van de omgeving.

Participatie is meedoen aan de samenleving. Dat kan zich afspelen op verschillende niveaus (klas, school, vereniging, buurt, stad, regio, land, enzovoort) en kan zich richten op verschillende aspecten: economisch, sociaal-cultureel en politiek.

Participeren is afhankelijk van motivatie: het willen participeren. Voor de meeste kinderen (en volwassenen) geldt dat zij graag mee willen doen: meedoen in sociale verbanden, meedenken over oplossingen en meebeslissen over zaken die hen aangaan. De samenleving is gebaat bij mensen die zich op welk niveau dan ook betrokken voelen.

Identiteit gaat over de wisselwerking tussen persoon en omgeving en hoe persoonlijke opvattingen bepalend zijn voor het gericht zijn op de gemeenschap.

Er is een constante wisselwerking tussen de identiteit van een persoon en de (sociale) omgeving. De identiteit van een leerling wordt gevormd in de relatie met anderen, terwijl die identiteit weer bepalend is voor de manier waarop de sociale omgeving wordt waargenomen. Daarbij is het nodig dat personen de capaciteit hebben zich respectvol in anderen in te leven zonder daarbij het respect voor de eigen identiteit uit het oog te verliezen. Vanuit deze vaardigheid kunnen zij opvattingen bespreekbaar maken en deelnemen aan gesprekken, discussies en debatten over aspecten van de eigen identiteit en die van anderen. Daarbij getuigen zij tevens van de houding dat het uitoefenen van de menselijke waardigheid en gelijke behandeling van iedereen centraal staan.

	Democratie	Participatie	Identiteit
Houding	De oplossingsgerichte mens wil: -conflicten op vreedzame wijze oplossen; -zich gedragen vanuit respect voor anderen en algemeen aanvaarde waarden en normen; -de rol van gezagsdragers bij het oplossen van conflicten respecteren; -actie ondernemen om in de eigen gemeenschap mensen- en kinderrechten op het gebied van vrijheid, veiligheid, gelijkheid en respect te realiseren	De actieve mens wil: -vanuit betrokkenheid samen werken aan een sociaal en ruimtelijk stimulerende en aangename leef-, speel- en leeromgeving.	De verantwoordelijke Mens wil: -zich mede verantwoordelijk voelen voor het recht op eigen ontplooiing en die van anderen; -een serieuze en respectvolle dialoog met anderen aangaan.
Vaardigheid	De zich informerende mens kan: -eenvoudige informatie op hoofdzaken begrijpen; -eigen mening met anderen bespreken; -accepteren dat eigen opvattingen niet altijd worden gedeeld; -het belang van mensen- en kinderrechten in het eigen leven typeren en bediscussiëren.	De sociaal communicatieve mens kan: -deelnemen aan discussie en overleg; -een verbetering in de klas of school mee helpen organiseren en initiëren; -bijdragen aan het maken en uitvoeren van regels en afspraken in de klas en op school; -zelf verantwoordelijkheid nemen om mensen- en kinderrechten in de eigen omgeving te beschermen	De zich inlevende mens kan: -basale rolnemingsvaardigheden toepassen; -samenwerken met anderen ongeacht sociale, etnische en/ of culturele achtergronden; -verschillen en overeenkomsten tussen mensen zien en waarderen; -in concrete situaties discriminatie en uitsluiting herkennen.
Kennis	De democratisch geletterde mens heeft <i>inzicht in</i> : -rechten en plichten die kinderen in een democratische samenleving hebben; -enkele hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger; -het verschijnsel dat er in een democratie verschillen in opvattingen zijn.	De sociaal geletterde mens heeft <i>inzicht in</i> : -hoe mensen met elkaar positief kunnen communiceren; -rechten van het kind om aan het gemeenschapsleven deel te nemen.	De cultureel geletterde mens heeft <i>inzicht in</i> : -hoofdzaken van geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen; -rechten van het kind om een eigen identiteit te ontplooiën; -het gegeven feit dat mensen- en kinderrechten voor iedereen gelden

3 De huidige situatie

3.1 Inzicht in de huidige situatie

Om een goed en verantwoord beleid te voeren is het noodzakelijk om goed inzicht te hebben in de huidige situatie; zowel op leerling-, groeps-, schoolniveau en in de beleving van leerlingen, leerkrachten en ouders. In willekeurige volgorde geven we hieronder aan hoe wij inzicht in de huidige situatie verwerven.

ParnasSys

Opvallende zaken die belangrijk zijn om vast te leggen slaan we op in ons leerlingvolgsysteem ParnasSys. Uiteraard worden dit soort zaken ook onderling besproken. Dit kan in één op één-gesprekken tussen intern begeleider, schoolleider, directeur of leerkracht. Het kan ook in teamverband of met externe instanties. Ouders worden hierin zo vroeg mogelijk betrokken, zodat we in situaties waarin dit nodig is volledig samen op kunnen trekken.

ZIEN

ZIEN! Is een expertsysteem dat de leerkracht helpt bij het bevorderen van de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. In het schooljaar 2013 – 2014 werd het gedragsleerlingvolg- en hulpsysteem, ZIEN, ingevoerd. Er wordt gebruik gemaakt van zeven dimensies die informatie geven over de ondersteuningsbehoeften van de groep en/of individuele leerlingen. De twee kerndimensies zijn welbevinden en betrokkenheid. Het is van wezenlijk belang dat kinderen goed in hun vel zitten en zich betrokken voelen bij hun omgeving, school, klas, andere kinderen, volwassenen etc. De vijf dimensies om deze twee kerndimensies heen, zijn: sociaal initiatief, sociale flexibiliteit, sociale autonomie, impulsbeheersing, inlevingsvermogen. Deze dimensies zorgen ervoor dat we als school dezelfde taal spreken over vaardigheden van kinderen en dat we met elkaar kunnen kijken op welk gebied we een kind verder kunnen helpen in de ontwikkeling op sociaal en emotioneel gebied.

ZIEN! bevat handige functionaliteiten; het is een webbased systeem, heeft een goede inhoudelijke helpdesk en betreft de ouders in het proces. Aan de hand van observaties vullen de leerkrachten het registratiesysteem in en kunnen ze bepalen of er specifieke acties op leerling- en/ of groepsniveau nodig zijn. De bevindingen worden tijdens de leerlingbespreking en de rapportgesprekken besproken; met name het welbevinden en de betrokkenheid. Indien nodig, worden de andere dimensies ook besproken.

KIJK!

In schooljaar 2016-2017 zijn we, voor groep 1 en 2, gestart met KIJK!. KIJK! 1-2 is een praktisch hulpmiddel voor het gestructureerd observeren en registreren van de ontwikkeling van jonge kinderen (van 3 t/m 6 jaar) uit groep 1 en 2.

De leerkracht observeert de kinderen met behulp van ontwikkelingslijnen die gebaseerd zijn op wetenschappelijk onderzoek en op ervaringen uit de praktijk. Bij het invullen geeft zij op basis van haar observatie per ontwikkelingsaspect aan in welke ontwikkelingsfase het individuele kind zich bevindt. In samenhang met de basiskenmerken van het kind, de betrokkenheid en eventuele risicofactoren ontstaat een compleet beeld van de ontwikkeling. Aan de hand hiervan maakt de leerkracht de juiste keuzes op pedagogisch, didactisch en organisatorisch gebied.

Klassenbezoeken

Jaarlijks worden klassenbezoeken afgelegd door de directeur, de schoolleider, de intern begeleider en/ of onderling. Deze bezoeken leveren veel gegevens op. Voor deze bezoeken heeft L&E (o.a.) een kijkwijzer pedagogisch handelen¹ ontwikkeld. Op OBS Klinkenborg staat het pedagogisch klimaat regelmatig op de agenda. In het schooljaar 2014-2015 is een kwaliteitsdocument pedagogisch klimaat opgesteld. Hierin is geprobeerd een aantal zaken

schoolbreed op te pakken. Zo zijn de kapstokregels ingevoerd en behandelen we iedere 2/3 weken gezamenlijk een bepaalde kernwaarde. In schooljaar 2015-2016 bleek dat deze kernwaarden in de bovenbouw minder aansprekend waren en de kinderen niet uitdaagden om hiermee aan het werk te gaan. Voor de bovenbouw is gezocht naar een aanpak, die meer bij deze leeftijdsgroep past. Daarom is gekozen voor een combinatie van de dimensies van ZIEN in combinatie met Kanjertraining. Hierbij horen een vijftal afspraken: we vertrouwen elkaar (1), we helpen elkaar (2), je speelt niet de baas (3), we lachen elkaar niet uit (4), je bent niet zielig (5). De bedoeling is dat deze afspraken ook worden overgenomen in groep 5/6, zodat er een doorgaande lijn voor de oudere kinderen ontstaat.

In de klassenbezoeken en gesprekken hierover worden deze aspecten meegenomen. Op die manier blijft de school als geheel gefocust op deze aspecten.

Inspectie

Tijdens het inspectiebezoek wordt ook gekeken naar het schoolklimaat en de bevordering van de burgerschap en de sociale integratie.

Audit

Schoolbestuur Lauwers en Eems neemt deel aan het provinciale auditteam. Scholen kunnen een audit aanvragen bij dit team en/ of door directie worden aangemeld. De afspraak is, dat eens in de vier jaar de school wordt geauditeerd. OBS Klinkenborg wordt voor het eerst geauditeerd in 2017.

Tevredenheidsonderzoek

Eén keer per twee jaar wordt op alle scholen van L&E een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder leerlingen, leerkrachten en ouders. Het instrument bestaat uit vier vragenlijsten (één voor leerlingen, één voor ouders, één voor medewerkers en één voor het management). Met behulp van de vragenlijsten kan de kwaliteitsperceptie van de ouders, leerlingen en medewerkers in kaart worden gebracht. De resultaten van de vragenlijsten dienen als basis om de dialoog aan te gaan, zowel intern als extern. Intern dienen de resultaten als input voor een gesprek over de ambities van de school en/of het schoolbestuur en in hoeverre erin geslaagd wordt om deze ambities te realiseren, met andere woorden: welke aantoonbare resultaten en opbrengsten tot stand worden gebracht. Extern kunnen de resultaten worden gebruikt om de dialoog aan te gaan met de belanghebbenden (stakeholders) over de ambities, de maatschappelijke opdracht, de rol van de school in de omgeving en het afleggen van (horizontale) verantwoording.

De dialoog gaat dus over de dingen die de school zelf van belang vindt alsmede de dingen die voor anderen van belang zijn. De domeinen zijn: onderwijs en leren, cultuur (pedagogisch klimaat; sfeer, sociale veiligheid en omgang, teamklimaat (arbeidstevredenheid, samenwerking, normen en waarden, deskundigheid, ouderbetrokkenheid), leiderschap en management, bedrijfsvoering en personeel.

De laatste tevredenheidsonderzoek (december 2016) laat de volgende bevindingen zien:

- OBS Klinkenborg krijgt van medewerkers, ouders en leerlingen een ruim voldoende. Het hoogste rapportcijfer krijgt de school van de leerlingen. Vergeleken met het voorlaatste onderzoek in 2013 is het rapportcijfer van leerlingen vrijwel gelijk gebleven. De ouders en medewerkers zijn in dit onderzoek iets kritischer dan drie jaar geleden.
- Ouders zijn net iets minder tevreden over de lessen en begeleiding van de leerkrachten dan ouders op andere basisscholen in Nederland. Het meest kritisch zijn ouders over de afstemming en aansluiting van het onderwijs op de individuele leerbehoeften van leerlingen. Meerdere ouders maken een opmerking over de gecombineerde klassen. Ouders begrijpen dat de combiklassen noodzakelijk zijn door het beperkte aantal leerlingen, maar geven ook aan dat het daarmee nog belangrijker wordt om voldoende te differentiëren in de lessen.
- De leerlingen geven aan dat zij het naar hun zin hebben in de groep en dat de leerkrachten goed opletten of leerlingen goed met elkaar

omgaan. Iets kritischer zijn leerlingen over het optreden van de school bij pestgedrag en over de aandacht die wordt besteed aan orde en discipline. De leerkrachten erkennen dat de sfeer en veiligheid op school beter kan.

De sociale interactie is dan ook een aandachtspunt in het inzetten van nieuwe acties ten aanzien van het pedagogisch klimaat.

- Gemiddeld wordt de ouderbetrokkenheid door de ouders als positief ervaren. De meeste ouders vinden dat zij voldoende betrokken zijn bij de school en zijn in de opmerkingen lovend over de houding en samenwerking met leerkrachten. Een ouder merkt op: "Fijne sfeer. Vriendelijke en kundige leerkrachten. Geven het gevoel open te staan voor ouders, je kunt makkelijk binnenlopen/aankloppen."
- Ouders en leerkrachten zijn tevreden over het onderlinge contact. Het contact verloopt prettig en de informatie die ouders krijgen over wat er op school gebeurt is goed. Het kleinschalige karakter van de school draagt bij aan korte lijnen tussen leerkrachten en ouders. De communicatie via de website van de school zou volgens ouders en leerlingen beter kunnen.

Functioneringsgesprekken

Tijdens het jaarlijkse functioneringsgesprek tussen leerkracht en de directeur is welzijn en welbevinden een vast item. Leerkrachten hebben hier de ruimte om de taak die ze toebedeeld hebben gekregen te beoordelen en ter discussie te stellen, wanneer nodig. Daarnaast wordt scholingsbehoefte en ontwikkelingsbehoeften besproken. Op die manier kan de werkgever de werknemer stimuleren en waar nodig faciliteren om zich te ontwikkelen op de aangegeven gebieden. Teamscholing vormt ook een onderdeel van de individuele ontwikkeling alsook de ontwikkeling van team als geheel.

Collegiale ondersteuning

Collegiale ondersteuning en ondersteuning van de leiding is belangrijk is, ook elkaar informeren en op de hoogte houden van gebeurtenissen op school en in het leven van een kind. Na schooltijd wordt de tijd genomen om met elkaar te spreken over alle zaken, die zich in de klas voordoen. Op die manier kan binnen het team ondersteuning worden geboden waar nodig. Tijdens vergadering worden veel ervaringen uitgewisseld tussen leerkrachten. Als een leerkracht een bepaalde werkwijze, actie of opgedane vaardigheden toelicht, kan het hele team hiervan profiteren.

Uitgangspunten is dat alle collega's gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor alle kinderen en specifiek verantwoordelijk voor de kinderen in de toegewezen groep.

Observaties en gesprekken

Dagelijkse observaties en kindgesprekken kunnen een belangrijk instrument zijn om inzicht te krijgen in de gevoelens en de beleving van de kinderen. Deze gegevens kunnen dienen om het kind beter te begrijpen en te helpen om het gekend en gezien worden, evenals de gevoelens van veiligheid en te vergroten (zie ook ZIEN! en KIJK!)

RI&E

Eens per vier jaar wordt er een risico-inventarisatie- en evaluatie uitgevoerd. Dit gebeurt onder auspiciën van de sectordirectie. Deze RI&E is de basis van het arbobeleid en zorgt dat risico's in de scholen t.a.v. veiligheid, gezondheid en welbevinden in beeld worden gebracht en dat er plan voor wordt gemaakt om maatregelen op te stellen. Ook wordt er een zogenaamde preventiemedewerker aangesteld. De laatste scholing is geweest op maandag 18-04-2016. Hierbij zijn alle directeuren en schoolleiders aangesteld als preventiemedewerker. In december 2016 is de RI&E voor het laatst uitgevoerd.

3.2 Wat doen we op school?

Schoolregels

Daar waar mensen bij elkaar zijn is het belangrijk afspraken te maken hoe we met elkaar en met onze omgeving omgaan. Op onze school doen we dat ook. We hebben een lijst met regels, die terug te vinden zijn in de schoolgids. Dit is geen strak keurslijf, maar bedoeld om bepaalde zaken met elkaar af te stemmen, zodat we op een prettige manier met elkaar en met spullen omgaan.

De basis van onze schoolregels (ook wel kapstokregels) zijn de volgende:

- ✓ Voor groot en klein zullen we aardig zijn.
- ✓ We zullen goed voor de spullen zorgen, zodat we ze ook weer goed kunnen gebruiken morgen.
- ✓ De school is een wandelgebied, buiten hoeft dat lekker niet.

Naast kapstokschoolregels wordt in groep 6 t/m 8 gewerkt met de Kanjerafspraken. Dit zijn afspraken over hoe je met elkaar omgaat. Ze zijn bedoeld om met elkaar een klimaat van veiligheid te scheppen. Ze zijn ook bedoeld om pestgedrag te voorkomen of vroegtijdig aan te pakken. Deze afspraken zijn gedurende schooljaar 2015-2016 geïmplementeerd en worden in het lokaal opgehangen. Voor schooljaar 2016-2017 worden de afspraken opgenomen in het pestprotocol.

Kernwaarden van school

Schoolbreed hebben we een aantal kernwaarden vastgesteld, die ook voor de kinderen zichtbaar zijn. Het gaat hierbij om de volgende waarden: respect, motivatie, eerlijkheid, discipline, zelfbeheersing, beleefdheid, verantwoordelijkheid, netheid, zelfstandigheid, spontaniteit. Deze waarden worden aan kinderen uitgelegd en besproken welk gedrag daarbij hoort. In groep ½ worden deze waarden iets concreter gemaakt en aangepast op de leeftijd. Deze kinderen krijgen een eigen knijper en als ze iets gedaan hebben, dat bij een bepaalde waarde hoort, mogen ze hun knijper ophangen. Als een kind bijvoorbeeld een ander kind geholpen heeft, mogen ze hun knijper ophangen bij 'behulpzaam zijn'.

Voorbeeldfunctie

Wij zijn ons bewust van onze voorbeeldfunctie. Ons gedrag op het plein, in de school, tijdens uitstapjes e.d. wordt (ongemerkt) geregistreerd door de kinderen. Ook ons gedrag onderling wordt opgemerkt. Een visie op sociale veiligheid en welzijn, die gedragen wordt door alle teamleden, wordt uitgestraald in woord en gebaar. De toon van de leerkracht is belangrijk, evenals de woordkeus.

Aandacht, bevestiging en verantwoordelijkheid

Om te komen of behouden van een goed pedagogisch klimaat of om het welzijn van de leerlingen te bevorderen is het hebben en geven van aandacht, bevestiging en verantwoordelijkheid belangrijk

- ✓ Door de kinderen positieve aandacht te schenken, zullen ze minder de behoefte hebben om op een negatieve wijze de aandacht te vragen;
- ✓ Door bevestigende feedback en complimenten stimuleren we de kinderen om gewenst gedrag te vertonen. Tevens geven we daarmee een impuls aan het zelfvertrouwen van de kinderen. Prijzen kan klassikaal; dit kan stimulerend werken voor de andere kinderen. Prijzen kan verbaal, maar ook non- verbaal (knipoogje, de duim omhoog)
- ✓ Ieder teamlid is en voelt zich verantwoordelijk voor de sfeer op school. Dus zijn we er om toezicht te houden, tonen we belangstelling en maken we samen plezier. We accepteren en waarderen het unieke van ieder mens en stimuleren de kinderen tot een dergelijke houding. Ook het geven van verantwoordelijkheid aan kinderen en hen het vertrouwen geven dat ze dit waar kunnen maken is van belang.

Methode

Er zijn verschillende bronnen, die worden gebruikt om te werken aan het groepsklimaat. Voor sociaal emotionele ontwikkeling worden de SOEMO kaarten in alle groepen gebruikt. De leerkrachten zetten dit in als bron om in te spelen op situaties, die zich voordoen. In groep ½ wordt gewerkt met de sociale vlinder, die kinderen helpt te reflecteren op hun eigen sociale gedrag. Daarnaast wordt veel aandacht besteed aan samenwerken en coöperatieve werkvormen. Sinds schooljaar 2015-2016 wordt hieraan extra aandacht besteed om een goede basis te leggen voor de rest van de schoolcarrière. De acties die nu worden uitgevoerd in groep ½ krijgen een vervolg in de rest van de groepen. Leerkrachten blijven elkaar inspireren door veel te praten over de nieuwe acties die worden ingezet. Door met elkaar te evalueren heeft de hele school voordeel van de opgedane ervaring van een leerkracht in een bepaalde groep.

Daarnaast is in iedere groep het 'Handboek positieve groepsvorming' aangeschaft om concrete handreikingen om het groepsklimaat positief te beïnvloeden.

'99 Kanjerspelletjes' en het boek 'Energizers en moodboosters' zijn ook in ieder klas ter inspiratie voor groepsvormende spelletjes.

Spreekbeurten en werkstukken

In groep 5 t/m 8 worden spreekbeurten gehouden. Alle kinderen maken de keus voor een onderwerp. Werkstukken (groep 7 en 8) worden gemaakt op basis van vast gelegde afspraken in school. De onderwerpen worden gekozen in overleg met de leerkracht.

Actualiteit en maatschappij

Dagelijks kijken groep 5 t/m 8 het korte Jeugdjournaal (5 minuten). Actuele onderwerpen die zo nodig en/ of indien gewenst verder worden toegelicht door de leerkracht en besproken met de kinderen. De teksten van onze methode begrijpend lezen, Nieuwsbegrip, behelzen ook onderwerpen uit de actualiteit.

Cultuureducatie

Onze school heeft zijn eigen cultuureducatieplan met een breed aanbod aan activiteiten voor de kinderen van alle leerjaren. OBS Klinkenborg heeft de subsidie van Cultuur Click gekregen, zodat de kinderen extra cultureel aanbod krijgen. Dit ligt vast in een jaarprogramma en behelst uitstapjes naar musea en voorstellingen. Hierbij horen vaak workshops in de klas.

Muziek

Jaarlijks krijgen onze leerlingen muziekles van muziekschool Hunsingo. Dit aanbod wordt door gemeente Eemsmond gesubsidieerd. Op die manier kan de school een professioneel aanbod muziek aan de kinderen bieden. Naast dat muziek goed is voor de ontwikkeling van kinderen, zien we dit ook als samenwerking met verenigingen en instanties uit de omgeving.

GVO/HVO

Met ingang van schooljaar 2016-2017 wordt Humanistisch Vormingsonderwijs en Godsdienstig Vormingsonderwijs aangeboden. We hebben de groepen verdeeld over beide vormen van vormingsonderwijs zodat de leerlingen het ene jaar GVO en het volgende jaar HVO (of omgekeerd) volgen. Groep 3,4, 6 en 8 volgen GVO, de groepen 5 en 7 volgen HVO. Voor beide vakken worden vakleerkrachten ingezet, die we via het centrum voor GVO en HVO toegewezen krijgen (www.gvoenhvo.nl).

Pesten

Pesten is een stelselmatige vorm van agressie, waarbij één of meer leerlingen bewust proberen een andere leerling, fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld.

Pesten hoort tot de meer omvattende categorie "sociale onveiligheid", daartoe behoren ook fysieke en verbale agressie, discriminatie en andere incidentensoorten. Pesten onderscheidt zich van die incidentensoorten, omdat het indringende en langdurige

gevolgen kan hebben voor met namen de gepeste, maar ook voor de pester, omstanders en de leerprestaties en sfeer op school.
(definitie Nederlands Jeugd Instituut).

De lijn op onze school is dat we t.a.v. pesten als school werken aan preventie, tijdig signaleren, adequaat ingrijpen, nazorg en monitoring.

Door te werken aan een positief klimaat met een heldere structuur en afspraken (zie hierboven) werken we er aan pesten te voorkomen. Tegelijkertijd weten we dat pesten overall voorkomt. Daarom blijven we elke dag werken aan dit goede en veilige klimaat en zijn we scherp op signalen, die kunnen wijzen om onveilige en pestsituaties. Mocht pesten worden gesignaleerd dan gebruiken we het zogenaamde Pestprotocol. We hebben daarbij oog voor het kind en zijn omgeving en houden een proces rond pesten nauwkeurig in beeld.

Het afhandelen van incidenten

Iedereen wordt geacht zich aan de schoolregels te houden. Indien een kind een afspraak niet nakomt of overtreedt, wordt het daar op aangesproken. Daarbij houden we uiteraard rekening met leeftijd, situatie en de gebeurtenis. We kunnen ook met een kind of een groep kinderen in gesprek gaan.

Kinderen leren van fouten of (onbedoeld) fout gedrag en moeten mogelijkheden worden geboden te leren. Dit doen we, omdat onze schoolregels geen strak keurslijf zijn. Kinderen moeten binnen de kaders van school op eigen wijze leren functioneren.

Bij conflictsituatie kunnen we een reflectieblad gebruiken, dat helpt om kinderen inzicht te geven in hun eigen gedrag of situatie. Op dit blad staan de volgende onderdelen: de gebeurtenis, het gevoel daarbij, de gedachte die ze hadden, het concrete gedrag en ze kijken in de toekomst hoe ze in een dergelijke situatie in het vervolg kunnen handelen. (zie bijlage 3: het Reflectieformulier).

Bij incidenten (zoals hier onder beschreven) wordt er door de leerkracht een notitie in ParnasSys gemaakt met een beschrijving van het incident en de afspraken.

Bij zeer ernstige incidenten (dit ter beoordeling van de schoolleiding) wordt het incident geregistreerd in het incidentenregistratieformulier (zie bijlage 4).

Incidenten zijn gedragingen op het gebied van pesten, geweld, vernieling, seksuele intimidatie en discriminatie. De schoolleiding is verantwoordelijk voor de incidentenregistratie. Hiervoor is een formulier opgesteld.

Incidenten, die geregistreerd worden en de daaruit volgende acties:

- ✓ Weglopen van school onder schooltijd: informeren van de ouders, gesprek met de leerling. Overleg met ouders over eventuele maatregelen;
- ✓ Pesten: zie hierboven;
- ✓ Lichamelijk geweld: gesprek met de leerling en indien nodig (zulks ter beoordeling van leerkracht/intern begeleider en directeur) de ouders informeren;
- ✓ Vernieling: gesprek met de leerling, de ouders informeren. Bij geringe bedragen een waarschuwing. De tweede keer of hogere bedragen: vergoeden van de vernielde spullen i.o.m. de ouders;
- ✓ Seksuele intimidatie: gesprek met de leerling en de ouders informeren. Mogelijke consequentie één keer uitsluiten van de situatie, waarin het gedrag plaats vond.

In het jaarverslag wordt melding gemaakt van de ernstige incidenten die op school zijn voorgekomen. Deze ernstige incidenten die als dusdanig worden geregistreerd worden met het team besproken. De medezeggenschapsraad, die het jaarverslag ook bespreekt, wordt hierbij aldus betrokken.

Indien een leerling vaak (meerdere keren per dag) ongewenst gedrag vertoont, worden de ouders op de hoogte gesteld en wordt getracht om tot een gezamenlijke aanpak te komen. Eventueel wordt, indien i.o.m. ouders door de school of door de ouders, deskundige hulp ingeroepen.

Bij een zeer ernstige overtreding of herhaaldelijk overtreden van de regels, bestaat de mogelijkheid dat de leerling door de directeur-bestuurder geschorst wordt. Voor het formulier zie Plaza of de schoolserver.

Schorsen en verwijderen

Incidenten kunnen dusdanig erg zijn (denk aan geweld), herhaaldelijk terugkeren of een grote impact hebben op kinderen of leerkrachten, dat er tot een schorsing moet worden overgegaan. Dit zal gebeuren op voorstel van de directeur en schriftelijk worden bevestigd aan de ouders. Hiervoor is binnen het samenwerkingsverband Passend Onderwijs 20.01 een protocol voor opgesteld met een helder stappenplan. Schorsen en in het uiterste geval verwijderen vallen onder ordemaatregelen van de school, waaraan een periode vooraf gaat, waarbij ouders vroegtijdig in het traject zijn meegenomen.

Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.

Iedere professional die werkt met kinderen of volwassenen moet van het ministerie van VWS werken met de Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling. Het is een stappenplan dat gevolgd moet worden als er vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld zijn.

1. Stap 1: in kaart brengen van signalen.
 2. Stap 2: collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld. Op 1 januari 2015 wordt dit een meldpunt: het AMHK.
 3. Stap 3: gesprek met de ouder(s)
 4. Stap 4: wegen van het geweld of de kindermishandeling.
 5. Stap 5: beslissen: hulp organiseren of melden.
- Komend schooljaar krijgen de locatiecoördinatoren en intern begeleiders scholing over de Meldcode. Zij zullen deze Code verder bespreken in het team.

Klachtenregeling

In iedere organisatie kan het voorkomen dat er, ondanks voorzorgsmaatregelen, klachten zijn. Daarom heeft ons schoolbestuur een klachtenregeling. Ons schoolbestuur is aangesloten bij een landelijke klachtencommissie. De klachtenregeling staat beschreven in de schoolgids.

Uitgangspunt bij afhandeling

Een klacht over sociale veiligheid hoort in eerste instantie bij de leerkracht. Indien dit niet naar tevredenheid wordt opgelost, dan wordt de vertrouwenspersoon (=schoolleider) betrokken. Dit kan ook in een situatie dat de leerkracht steun nodig heeft. Deze stap kan ook gelden voor een ouder of een kind. Voor de taakbeschrijving van de vertrouwenspersoon zie bijlage 8.

Indien er bij een of beide "partijen" onvrede blijft bestaan, of het proces niet optimaal verloopt, wordt de directeur ingeseind, die handelend op kan treden. Indien dit ook niet tot een bevredigende oplossing leidt kan de directeur-bestuurder worden in geschakeld. Ouders kunnen een klacht indienen bij de vertrouwenspersonen van L&E (schoolgids) of bij de Landelijke Klachten Commissie. Opgemerkt dient te worden dat klachten die daar komen vooral over communicatie rond incidenten gaan en niet over incidenten zelf. Dus een goede en heldere communicatie is een rode draad in het be- en afhandelen van klachten.

Calamiteiten

In het geval van calamiteiten, bijvoorbeeld brand, is er een ontruimingsplan opgesteld. Minimaal eens per jaar wordt er een ontruimingsoefening gedaan.

4. Evaluatie en borging

Aandachtsgebied	Evaluatie	Borging
Sociaal-emotionele ontwikkeling	ZIEN! wordt 2 x per jaar besproken op teamvergadering. Daarnaast vullen de leerlingen 1x per jaar de invulijsten voor leerlingen in.	De afname van ZIEN! staat op de toetskalender.
Schoolregels	Jaarlijks worden de regels besproken en getoetst op de naleving en bruikbaarheid, zowel in de klas als in het team.	De kapstok schoolregels staan vermeld in hoofdstuk 3.2. De toegepaste uitwerking per groep in de klas.
Welzijn kinderen	De opbrengsten van de enquête worden in het team en met de MR besproken.	De ouderenquêtes en het tevredenheids-onderzoek opnemen in de activiteitenkalender.
Welzijn leerkrachten	Afhankelijk van de situatie; bespreken in het team en/of met de boven schoolse directie.	Functioneringsgesprek, RI&E en het tevredenheidsonderzoek.
Incidentregistratie	De incidenten worden besproken tijdens de zorgvergadering.	Het formulier incidentregistratie wordt bijgehouden door de IB-er. De procedure van melding van de incidenten staat beschreven in de schoolgids.
Methode sociaal-emotionele ontwikkeling / burgerschapszin / integratie	SOEMo kaarten, verschillende interventies in de klassen aangepast op behoefte groep en leeftijd.	Eventuele aanvullende afspraken komen in het kwaliteitsdocument Pedagogisch klimaat.
Jeugdjournaal	Voldoende	Dagelijks in groep 5, 6, 7 en 8 de korte uitzending bespreken
Geestelijke stromingen	Voldoende	GVO
Wereldoriëntatie	Voldoende	Thematisch.

Bijlagen

Kijkwijzer Pedagogisch Handelen, het formulier Functioneringsgesprekken, de RI&E, het ontruimingsplan zijn te vinden op de schoolserver en staan op Plaza (intranet van L&E)

- Bijlage 1: Registratie calamiteiten.
- Bijlage 2: voorbeelden van gedrag bij onze kapstokregels.
- Bijlage 3: reflectieformulier 4G's.
- Bijlage 4: incidentenregistratieformulier.

Bijlage 1

O.B.S. Klinkenborg

Onderwijs op terphoogte

Registratieformulier calamiteiten OBS Klinkenborg

Melding incident	
Datum:	Naam melder:
Tijd: uur	Locatie OBS Klinkenborg Telefoonnummer 0595 551788
Aard incident	
☐ Brand ☐ Explosie ☐ Letsel ☐ Ongeval met materiaal ☐ Anders nl.	
Alarmeren	
Wie is er in eerste instantie gewaarschuwd?	
Intern:	☐ Directie ☐ BHV-er(s) ☐ Werkgever ☐ Anders, nl.
Extern:	☐ 112 ☐ Amulance ☐ Brandweer ☐ Politie
Is het ontruimingssignaal gegeven?	☐ Ja ☐ Nee ☐ N.v.t.
Bijzonderheden	
Evaluatie (vermeld welke zaken eventueel verbetering behoeven)	
Ingevuld door:	Handtekening

Bijlage 2: voorbeelden van passend gedrag bij onze kapstokregels

Voorbeelden van gedrag passend bij onze kapstokregels:

De basis van onze schoolregels zijn de volgende:

- ✓ Voor groot en klein zullen we aardig zijn.
- ✓ We zullen goed voor de spullen zorgen, zodat we ze weer kunnen gebruiken morgen.
- ✓ De school is een wandelgebied, buiten hoeft dat lekker niet.

De wijze waarop leerkrachten met leerlingen omgaan, hoe leerlingen onderling met elkaar omgaan, de omgang tussen leerkrachten onderling, het omgaan van leerkrachten met ouders en de omgang tussen ouders onderling bepaalt mede de cultuur en de sfeer op school. Wij doen dit op basis van onze kapstokregels. Om dit (wellicht ten overvloede) te lardereren met voorbeelden hieronder een aantal voorbeelden per onderdeel:

Voor groot en klein zullen we aardig zijn.

leerlingen:

- ✓ Ik help andere kinderen wanneer ze om hulp vragen.
- ✓ Ik help andere kinderen wanneer ik zie dat ze hulp nodig hebben.
- ✓ Ik geef het goede voorbeeld aan andere kinderen.
- ✓ Ik accepteer en respecteer iedereen zoals hij/zij is.
- ✓ Ik begroet en neem afscheid van leerkrachten.
- ✓ Ik los mijn problemen op met behulp van praten.
- ✓ Ik spreek de leerkracht en andere volwassenen op een beleefde manier aan.
- ✓ Ik geef het meteen door aan de leerkracht wanneer ik merk dat een klasgenootje gepest word. Dit is geen klikken, dit is een klasgenootje in bescherming nemen. Wij gebruiken de stappen van het pestprotocol.

leerkrachten:

- ✓ Ik zorg voor een veilige, prettige sfeer in de groep.
- ✓ Ik zorg voor een stimulerende leeromgeving.
- ✓ Ik ga op een consequente manier om met mijn leerlingen.
- ✓ Ik stel ouders op de hoogte wanneer een kind moet nablijven.
- ✓ Ik bespreek problemen, misverstanden en moeilijkheden met diegenen die erbij betrokken zijn.
- ✓ Ik zorg voor een duidelijke rapportage naar ouders.
- ✓ Ik sta open voor vragen van ouders.
- ✓ Ik neem contact op met de ouders van een leerling, indien deze zich regelmatig niet heeft gehouden aan afspraken.
- ✓ Ik neem het serieus wanneer een kind mij iets vertelt.
- ✓ Ik zal het van te voren aangeven wanneer ik in moet grijpen, bijvoorbeeld wanneer kinderen vechten.
- ✓ Ik leer de kinderen om te gaan met onze regels en geef hierbij zelf steeds het goede voorbeeld.
- ✓ Ik geef de leerlingen complimenten en toon waardering voor gemaakt werk.
- ✓ Ik begroet en neem afscheid van leerlingen. Ten teken 'ik heb je gezien'.
- ✓ Ik benoem het gedrag van een kind ("het is niet aardig een gum van iemand af te pakken") en zeg niets negatiefs/ongunstigs over de persoonlijkheid van een kind.
- ✓ Ik spreek de leerlingen op een positieve manier aan.
- ✓ Ik toon interesse en belangstelling in de leefwereld van leerlingen.
- ✓ Ik sluit een vervelende situatie altijd positief af.
- ✓ Ik zeg niets negatiefs/ongunstigs over een ouder in aanwezigheid een kind/kinderen of een ouder/ouders.

ouders:

- ✓ Ik besteed aandacht aan het werk en aan de spullen die mijn kind meebrengt.

- ✓ Ik neem contact op met de leerkracht, wanneer mijn kind thuis komt met een verhaal waar ik me zorgen om maak.
- ✓ Ik zorg ervoor dat mijn kind op tijd op school is en dat ik zelf voor 8.30 uur de school verlaat.
- ✓ Ik let erop dat mijn kind de spullen die hij/zij nodig heeft in een tas mee naar school neemt.
- ✓ Ik haal mijn kind op tijd op, wanneer mijn kind in de onderbouw zit.
- ✓ Ik zorg ervoor dat de school beschikt over de juiste adresgegevens en over de juiste telefoonnummers. Indien deze gegevens wijzigen geef ik dit door aan de school.
- ✓ Ik geef een extra telefoonnummer door zodat de school in noodgevallen altijd iemand kan bereiken.
- ✓ Ik lees de informatie die ik via de Medeklinker of andere brieven krijg. Wanneer ik iets niet goed begrijp, vraag ik de leerkracht om uitleg. Indien nodig reageer ik op tijd.
- ✓ Ik geef persoonlijk of telefonisch tussen 8.00 uur en 8.20 uur door wanneer mijn kind ziek is.
- ✓ Ik houd me aan de regels voor het aanvragen van verlof. Informatie hierover kan ik vinden in de schoolgids of op de site.
- ✓ Ik spreek de leerkrachten, andere ouders en kinderen respectvol aan.
- ✓ Ik zeg niets negatiefs/ongunstigs over de persoonlijkheid van een kind in aanwezigheid van mijn kind, andere kinderen en/of ouders.
- ✓ Ik zeg niets negatiefs/ongunstigs over een leerkracht in aanwezigheid van mijn kind of andere kinderen.
- ✓ Ik informeer de leerkracht wanneer er dingen voorgevallen zijn die van invloed zijn op het welbevinden/gedrag van mijn kind.
- ✓ Ik bespreek voorvallen waarbij mijn kind betrokken is, met de leerkracht. Het doel daarbij is steeds om een probleem op een correcte manier op te lossen.

We zullen goed voor de spullen zorgen, zodat we ze weer kunnen gebruiken morgen

leerlingen:

- ✓ Ik help mee de klas, de school en de omgeving opgeruimd en schoon te houden.
- ✓ Ik ruim mijn jas en tas zelf netjes op.
- ✓ Ik gebruik spullen waarvoor ze bedoeld zijn en ga er zuinig mee om.
- ✓ Ik ruim materialen op en zet ze, nadat ik ze gebruikt heb, terug waar ze horen.
- ✓ Ik ben op de hoogte van het internetprotocol en houd me aan de regels hiervan.

Leerkrachten:

- ✓ Ik zorg voor een opgeruimde en gestructureerde werkomgeving voor de leerlingen.
- ✓ Ik ruim materialen op en zet ze, nadat ik ze gebruikt heb, terug waar ze horen.
- ✓ Ik ga op een verantwoorde en zuinige manier om met materialen en energie.

ouders:

- ✓ Ik zorg ervoor dat kosten worden vergoed van door mijn kind stuk gemaakte materialen.

De school is een wandelgebied, buiten hoeft dat lekker niet

leerlingen:

- ✓ In de school loop ik.
- ✓ In de school praat ik rustig en stoort ik andere kinderen niet tijdens het werken.

leerkrachten:

- ✓ In de school heerst een werksfeer.
- ✓ Kinderen hebben de ruimte om te overleggen en vragen te stellen. Ze weten hoe ze dit kunnen doen.

ouders:

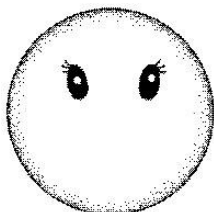
- ✓ Ik loop rustig de school binnen en kijk of de leerkracht aanspreekbaar is.
- ✓ Als de leerkracht op het moment van bezoeken druk is, vraag ik om een ander moment, waarop ik iets met de leerkracht kan bespreken.

Bijlage 3: reflectieformulier (4 G's)**Gebeurtenis**

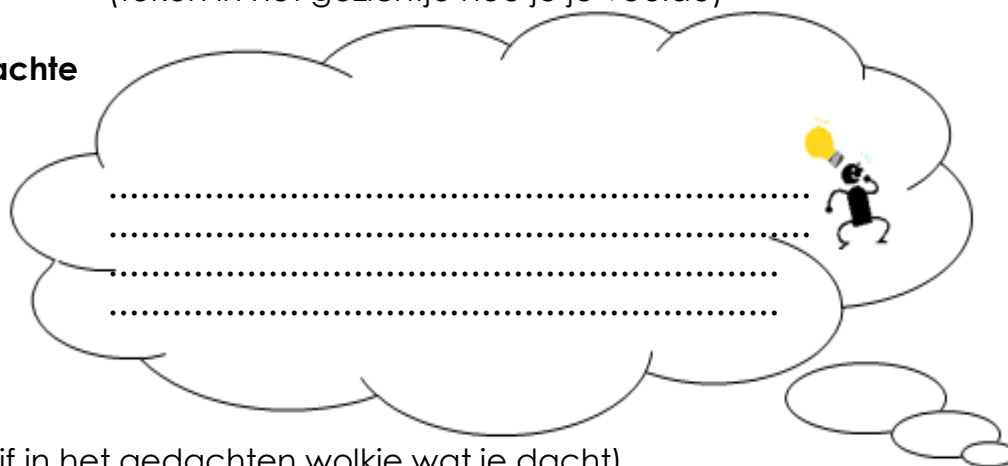
Er gebeurde:

Gevoel

Ik voelde:

(teken in het gezichtje hoe je je voelde)

Gedachte

(schrijf in het gedachten wolkje wat je dacht)

Gedrag

Ik deed:

En nu verder

Een volgende keer ga ik:

Naam:

Bijlage 4: incidentenregistratieformulier**Incidenten registratie (zit als aparte notificatiecategorie in ParnasSys)****Aard incident:**

☐ Pesten	☐ Bedreigen
☐ Vernieling	☐ Agressie
☐ Vechtpartij	☐ Spijbelen
☐ Weglopen	☐ Brand
☐ Diefstal	☐ Discriminatie
☐ Seksuele intimidatie	☐ Seksueel misbruik

Omschrijving incident:

.....

.....

.....

Aanpak n.a.v. het incident:

.....

.....

.....

Ingevuld door:**Handtekening:**

.....

.....

Handtekening ouder(s):

.....

Evaluatie aanpak:

.....

.....

.....

.....

.....

Ingevuld door:**Handtekening:**

.....

.....

Handtekening ouders